

Verslag 2^e miniconferentie ‘Klimaatverandering in de regio Tilburg’ 11 oktober 2007

Opening

Op donderdagavond 11 oktober vond bij Interpolis in Tilburg de 2^e miniconferentie plaats met als thema ‘Klimaatverandering in de regio’. Gastheer Toon Bullens van Interpolis opende de conferentie, waarna hij het woord gaf aan Marieke Moorman, wethouder Milieu van Tilburg. Zij blikte terug op de mini-conferentie van vorig jaar, waarbij 18 partijen aan het eind hadden aangegeven actief betrokken te willen blijven bij de ontwikkeling van het klimaatprogramma. In dit klimaatprogramma worden energiebesparing, duurzame energie, aanpassingen aan klimaatverandering en samenwerkingsverbanden opgenomen.

Nu moet de volgende stap gezet worden. Er moet een concreet pakket maatregelen worden samengesteld waar partijen in de regio mee aan de slag willen gaan. En daar mag voor de partijen best het eigen belang of het belang van het bedrijf bij komen kijken. Je moet uiteindelijk ook kunnen verdienen aan de inspanningen en investeringen op dit gebied. De gemeente Tilburg heeft de mogelijkheid om vanuit de duurzaamheidsimpuls mee te investeren. Het gaat om een bedrag van 2 miljoen Euro. Het antwoord van de deelnemers op de vraag wanneer zij tevreden zouden zijn na deze conferentie, was: “Als we aan de slag kunnen”!

CO₂-neutraal Tilburg en de adaptatiescan

De gemeente Tilburg heeft het afgelopen jaar twee studies gerelateerd aan klimaatverandering in de regio laten uitvoeren. De studie onder de naam ‘Roadmap naar een CO₂-neutraal Tilburg’ was gericht op mitigatie, het voorkomen van klimaatverandering. De adaptatiescan kijkt juist naar de mogelijkheden van adaptatie, het aanpassen aan de klimaatverandering die hoe dan ook gaat komen. Mitigatie en adaptatie zijn de twee speerpunten in het klimaatprogramma van de gemeente. Hans Schneider van adviesbureau BuildDesk gaf een presentatie van de resultaten van deze studies.

De ‘Roadmap naar een CO₂-neutraal Tilburg’ heeft vooral gekeken of het mogelijk is met een andere organisatievorm en met maatregelen op het gebied van energie, CO₂-neutraal te worden. De conclusie is: Het kán! Als Tilburg alles uit de kast zou halen, zou ze rond 2040 CO₂-neutraal kunnen zijn. De ambitie van het college en de raad ligt op dit moment op 50% CO₂-neutraliteit in 2030. Die doelstelling zou rond 2027 gehaald kunnen worden. ‘Alles uit de kast’ betekent dat er fors moet worden bespaard op het energiegebruik en tegelijkertijd flink moet worden ingezet op de productie van duurzame energie. De grootste energiegebruikers zijn de bestaande woningvoorraad, industrie en verkeer & vervoer. Hier valt dan ook de meeste winst te halen. Het grootste voordeel van Tilburg is dat ze al een warmtenet heeft liggen dat gevoed zou kunnen worden met duurzame warmte. Maar Tilburg kan het niet alleen. Marktpartijen en de burgers zelf zullen zich actief moeten inzetten in samenwerking met de gemeente.

De adaptatiescan heeft een klimaatscenario voor Tilburg in 2050 opgeleverd met daarnaast de belangrijkste kansen en bedreigingen. Het klimaat in Tilburg zal in 2050 warmer zijn. In de zomer zullen er bijvoorbeeld 3,5 tot 10,7 (afhankelijk van verschillende factoren) extra dagen voorkomen met een temperatuur boven de 30 graden. Dat is 117 tot 356% meer dan nu.

Daarnaast zullen de winters natter zijn en de zomers droger. De gemiddelde neerslag op een regendag in de winter bijvoorbeeld zal tussen de 5 en 15% toenemen, terwijl ook het aantal dagen waarop het regent toeneemt met 0 tot 1,7%.

Hogere temperaturen betekenen een kans voor de recreatiesector, waaronder bijvoorbeeld de Efteling. Aan de andere kant kan er meer wateroverlast ontstaan, ook in de zomer, want als het regent, regent het hard. We kunnen nu al aan de slag om de kansen van klimaatverandering zo goed mogelijk te benutten en oplossingen te zoeken voor de negatieve effecten. Als je er op tijd bij bent, kun je deze bedreigingen ook omzetten in kansen. Belangrijk is dat we én blijven werken aan het voorkomen van klimaatverandering, én aan het aanpassen aan klimaatverandering en daarbij zoeken naar geïntegreerde oplossingen.

Paneldiscussie

De discussie met vertegenwoordigers van 5 organisaties geeft inzicht in de betreffende organisatie en de relatie met klimaatverandering. Onder leiding van Marieke Moorman kwamen Harrie Brocken (installatiebedrijf Harrie Brocken), Jeroen Harbers (WonenBrenburg), Dré Castelein (Efteling), Toon Bullens (Interpolis) en Annemarie Moons (Provincie Noord-Brabant) naar voren om vragen te beantwoorden.

Klimaatverandering is hier en daar al merkbaar. Het seizoen van de Efteling verlengt en ze zijn nu bijna jaarrond geopend voor publiek, Harrie Brocken ziet de verkoop van airconditioners stijgen en WonenBrenburg maakt zich zorgen over het aandeel van de energiekosten in de woonlasten.

Klimaatverandering neemt bij deze organisaties daarom ook een belangrijke positie in bij het maken van keuzes in het beleid. Als verzekeraar moet Interpolis ook met het zicht op extreme situaties in het weer en klimaat ervoor zorgen dat de kosten worden gedekt en dat ze klantgericht blijven. Verhogingen in de premies en eigen risico liggen op de loer. Interpolis komt daarom met nieuwe verzekeringen, zoals de sneeuwdrukverzekering, en aanpassingen in verzekeringen, waarbij de premie laag kan worden gehouden als er bepaalde maatregelen getroffen worden.

Harrie Brocken stimuleert klanten gasairco's te kopen die 1/3 van de energie gebruiken in vergelijking met een elektrische airco en wijst ze daarnaast op andere mogelijkheden zoals zonnepanelen. De Efteling is het watersysteem anders aan het inrichten om onder andere de buffercapaciteit te vergroten en WonenBrenburg denkt aan de eerste klimaatneutrale woningen volgend jaar.

Ook de Provincie beseft steeds meer dat klimaatverandering een belangrijk thema zou moeten zijn in het programma, vooral omdat de gemeenten zelf hier druk mee bezig zijn. Ze treedt toe tot de kerngroep in de Hotspot Tilburg en voor 2007 kan de Hotspot rekenen op een Provinciebijdrage van 20.000 Euro en in 2008 wellicht nog meer.

Om succes te behalen in de 'strijd' tegen klimaatverandering waren de panelleden het erover eens dat vooral de bewustwording onder de mensen moest worden vergroot. De effecten van menselijk gedrag moeten duidelijk worden uitgelegd om zo een mentaliteits- en gedragsverandering te stimuleren. Alleen folders uitdelen helpt niet. De film van Al Gore sorteerde pas echt effect.

Tilburg kreeg ook nog tips en adviezen over hoe haar klimaatbeleid vorm te geven. Dré Castelein stelde voor om meer water toe te passen in Tilburg. Water kan fungeren als buffer, maar het geeft tegelijkertijd sfeer. Zou Tilburg niet ook, net als de Efteling, gezuiverd afvalwater kunnen gebruiken als oppervlaktewater? Jeroen Harbers gaf aan dat het vergunningenstelsel te complex is en daarom het nemen van maatregelen bemoeilijkt. Harrie Brocken doet de suggestie dat de gemeente mee doet met de Stichting 'Stop Broeikasgassen', waarop Marieke Moorman meteen 'Ja' antwoordt. Toon Bullens stelt dat Tilburg zich in het verleden heeft geprofileerd als 'Schônste Stad': "Waarom bouw je hier niet op verder en wordt Tilburg 'de best adapterende stad van het land'?" Als laatste geeft Annemarie Moons de gemeente het advies om haar kennis en ervaring te delen met andere steden en deze in te brengen in de B5¹. "Zegt het voort!".

Workshops

Naast een kort verslag volgt hieronder de uitslag van de visitekaartjes die de aanwezigen bij het project van hun voorkeur konden achterlaten.

Workshop 1: Water, inrichting openbaar stedelijk- en buitengebied, energie

o.l.v. Jan Schouw (BuildDesk)

In deze workshop kwam naar voren dat het erg belangrijk is om het regenwater op te vangen waar het valt en ter plekke te laten infiltreren in de bodem. Zo zorg je voor een stukje waterberging, maar ook voor het in standhouden van het grondwaterpeil en de voorraad zoet water. Het regenwater zou óp (met stoepranden) en ónder de straat (met lavastenen) kunnen worden opgevangen, waarbij om te beginnen de hemelwaterafvoer moet worden afgekoppeld van de riolering. Ook groene daken kunnen een bijdrage leveren, maar we moeten zeker ook de capaciteit van het buitengebied benutten.

Op dit moment is er juist een trend naar verharding van het oppervlak. Deze trend zou moeten worden omgebogen door bijvoorbeeld te werken met belastingvoordeel voor mensen die hun tuin niet volledig bestraten.

Top 3 projecten

Deelnemer

Kleinschalige waterberging

P. Hurkxkens, Fontys
H. van Boxtel, gemeente Goirle
P. van Dijk, Waterschap de Dommel
T. Jenniskens, Waterschap de Dommel
P. Mackowiak, gemeente Tilburg

Groene daken

F. Lemmens, WonenBreburch
G. Dubois, gemeente Goirle
W. Tijssen, gemeente Tilburg

Ideëen genereren bij burgers, bedrijven en scholen

Harry Brocken, Harry Brocken BV
L. Braber, Stichting Duurzaam Tilburg
J. van Rijen, Brabantse Milieufederatie (BMF)
P. van der Pol, gemeente Tilburg

¹ De B5 is een samenwerkingsverband tussen 5 gemeenten in Brabant: Den Bosch, Breda, Tilburg, Helmond en Eindhoven.

H. Abrahams, Diamantgroep Talent & Werk
R. Hoffmann, gemeente Waalwijk

Workshop 2 Gezondheid, comfort, gebouwen, energie

o.l.v. Pieter Biemans (Gemeente Tilburg)

De deelnemers aan de workshop zijn erg divers. Er zijn vertegenwoordigers vanuit de corporaties, het installatiebedrijf, de gezondheidszorg, het energiebedrijf en vanuit het E-team. In de discussie is met name gesproken over de gebouwde omgeving.

Gediscussieerd is over het anticiperen op veranderende klimaatomstandigheden gecombineerd met de mogelijkheid om CO₂-uitstoot te beperken. Het gezondheidsaspect is duidelijk verweven in het gesprek.

Uiteindelijk heeft het e.e.a. enkele projecten opgeleverd. Opgemerkt wordt dat de projecten in hun uitwerking nog wel concreet gemaakt moeten worden.

Top 3 projecten

Deelnemer

*CO₂-/klimaattoets
op alle projecten*

L. Braber, Stichting Duurzaam Tilburg
G. de Man, Essent Warmte
J.P.M. Verboven, Fuji Film Manufacturing Europe
W. van Dijk, Klostermann

*Integreren van
communicatie*

A. van der Zijden, Bureau Gezondheid, Milieu en
Veiligheid/GGD- en Brabant/Zeeland

Luchtrekening binnenklimaat

K. de Jong, Essent Warmte

Workshop 3 Verkeer, vervoer, economie, energie

o.l.v. Hans Schneider (BuildDesk)

Levendige brainstorm waarin iedereen aan bod kwam en in korte tijd veel ideeën op tafel kwamen. (Meer tijd had ongetwijfeld meer ideeën opgeleverd.). Men hield zich niet zo aan het thema 'verkeer, vervoer, economie', maar dat werd m.i. door niemand als storend ervaren. Door de aanwezigheid van veel mensen uit de onderwijshoek hadden veel ideeën iets te maken met het inzetten van studenten, benutten van jongeren & creativiteit en enthousiasme. Ook kwamen enkele bredere perspectieven in beeld: b.v. het inzicht dat het eerdaags wel eens afgelopen zou kunnen zijn met de trend van globaliseren (transportkosten worden te hoog en lonen in China e.d. lopen ook op). Er ontstaat dus wellicht een sterke trend naar lokaal oplossen van problemen, maar ook lokale productie (landbouw!) en lokaal hergebruiken producten en grondstoffen, lokale energetische zelfvoorziening en het vermijden van transport.

Top 3 projecten

Deelnemer

Inzet studenten

P. Hurkxkens, Fontys
P. Hollants, Avans Hogeschool
G.L.E.M. Koopman, Avans Hogeschool
J.J.J.M. Otten, Fontys
Y. de Hond, Waterschap Brabantse Delta
C. Bouwman, Provincie Noord-Brabant

*50 bedrijven naar
innovatie*

K. Braber, BuildDesk
B. Roessink, Essent Warmte
J. Venselaar, Avans Hogeschool
A. Walda, Kamer van Koophandel Midden-Brabant
M. Jehae, Werkgroep Milieu

Groene daken

Geen score

Workshop 4 Recreatie, toerisme, natuur, energie

o.l.v. Donald van den Akker (BuildDesk)

In deze workshop werd duidelijk dat klimaatverandering een extra stimulans is om bestaande ideeën verder te brengen. Zo is de Efteling al aan het nadenken over het uitbreiden van haar aanbod door het aanbieden van meerdaagse arrangementen. Daarmee wordt ook ingespeeld op de te verwachten ontwikkeling dat men steeds vaker op vakantie gaat in eigen land i.p.v. naar het hete zuiden. Infrastructuur is echter een belangrijk knelpunt om e.e.a. te realiseren. Innovatie in het regionale OV is dan ook hoognodig. Ook was er veel aandacht voor de toenemende hitte in de stad. Meer groen en schaduw zou voor verkoeling kunnen zorgen. Groene daken zijn ook als isolatie nuttig. De moeilijkheid zit echter niet in de bomen boven de grond maar meer in de wortels onder de grond. De wirwar aan kabels en leidingen conflicteert nogal eens met de wens voor mee bomen. Ook kwam het veiligheidsaspect naar voren: warmer weer lokt mensen meer naar buiten toe waardoor de kans op conflicten toeneemt. Ook is meer groen in de stad niet altijd bevorderlijk voor de sociale veiligheid.

Top 3 projecten

Deelnemer

Gezuiverd afvalwater

J. van Esch, PvdA
D. Castelein, Efteling

*Bomen in de stad
+ daktuinen*

M. Cillessen, gemeente Tilburg
M. Bootsma, Provincie Noord-Brabant
J. van Groos, Gemeente Waalwijk
L. Braber, Stichting Duurzaam Tilburg
F. de Pater, Klimaat voor Ruimte, VU

*Metro van Eindhoven
naar Waalwijk*

Geen score

Afsluiting

Als laatste onderdeel van de conferentie was er voor iedereen gelegenheid om zijn visitekaartje af te geven bij een van de Top 12 projecten uit de workshops. Deze 12 projecten plus de andere projecten die tijdens de workshops naar voren kwamen zullen worden uitgewerkt. Aan de hand van de visitekaartjes wordt bekeken welke partijen graag aan welk project zouden willen meedenken en -werken.

Tegen inlevering van het evaluatieformulier (zie uitslag in bijlage) was er voor iedereen een leuke herinnering aan de conferentie: de klimaatbestendige zakdoek met een knoop erin om vooral niet te vergeten welke kansen we kunnen grijpen in Tilburg met klimaatverandering.

Evaluatie 2^e miniconferentie 'Klimaatverandering in de regio Tilburg' 11 oktober 2007

Evaluatieformulieren

Uit de evaluatieformulieren blijkt dat de aanwezigen de kansen ten aanzien van klimaatverandering willen benutten. Van de circa 30 aanwezige organisaties willen er 25 actief participeren, bijvoorbeeld in een projectgroep. 5 Organisaties willen betrokken blijven, zij het vooralsnog passief.

Organisaties die actief aan het proces willen blijven deelnemen:

- AM Energy
- Avans Hogeschool
- Brabantse Milieu Federatie
- BORT
- BuildDesk
- Diamant Groep
- ECNC
- Efteling
- Essent Warmte
- Fontys Hogeschool
- Fuji Photo Film BV
- Gemeente Goirle
- Gemeente Tilburg
- Gemeente Waalwijk
- GGD Brabant/Zeeland
- Harry Brocken BV
- Interpolis
- Klostermann Groep
- Milieu Werkgroep WNM
- Natuurmuseum Brabant
- Provincie Noord Brabant
- TIWOS
- Waterschap Brabantse Delta
- Waterschap de Dommel
- Wonen Breburg

Organisaties die passief aan het proces willen blijven deelnemen:

- COS West en Midden Brabant
- KvK Midden Brabant
- MilieuCafé Tilburg
- Rode Kruis afd. Tilburg
- v.d. Weegen Bouwgroep

Organisaties (niet aanwezig) die op de hoogte gehouden willen worden:

- Natuurmonumenten
- St. Lambertus
- TELOS
- ZLTO